

[Stinus]

bl.a. betyder, at han ikke har været i Afghanistan. Der er imidlertid ingen tvivl om, at rapporten bygger på et solidt grundlag, besøg blandt og samtaler med flygtninge blandt de over 4 millioner afghanere, som er flygtet fra deres land, disse 4 millioner mænd, kvinder, børn, gamle og unge, som udgør mellem 1/3 og 1/4 af landets befolkning, men som af Sovjetunionen omtales som »banditter«.

Ermacora tager sit udgangspunkt i artikel 1 i den internationale konvention om menneskerettigheder, hvori det hedder, at ethvert folk har ret til at forme sit eget politiske, økonomiske, sociale og kulturelle system uden indblanding udefra. Han fastslår derefter, at det afghanske regime i Kabul ikke er valgt af den afghanske befolkning, at regimet forsøgte at gennemføre en række ændringer i samfundet, som størstedelen af befolkningen var imod, og at sovjetiske tropper derefter i slutningen af 1979 blev tilkaldt for at være med til at gennemføre planerne. Disse begivenheder er baggrunden for, at over 4 millioner afghanere er flygtet, mange er dræbt, der nævnes tal på op til en halv million mennesker, og mange er forsvundet.

Ermacora gør i sin rapport opmærksom på Afghanistans strategiske betydning, ikke mindst siden 1800-tallet, da englænderne og russerne stod over for hinanden i området. I slutningen af 1800-tallet talte man om den asiatiske ligevægt som det, der muliggjorde Afghanistans eksistens. I 1893 skrev en dansk historiker meget profetisk – jeg citerer fra Salmonsens Konversationsleksikon, bind 1, fra 1893:

»Den dag denne ligevægt forstyrres, vil også Afghanistans dage som selvstændigt rige være talte, men om det bliver englænderne eller russerne, der går af med sejren, derom kan kun fremtiden dømme.«

Det, der er sket i dag, er vel netop, at ligevægten er forstyrret, og det afghanske folk betaler prisen. Dette er det internationale samfund imidlertid heldigvis ikke parat til at acceptere.

Ermacora gør i sin rapport også opmærksom på de historiske forbindelser mellem Sovjetunionen og Afghanistan og nævner en række traktater om dette forhold, bl.a. den seneste fra 1936 om ikke-indblanding i hinandens anliggender. Jeg nævner dette for at understrege, at man naturligvis ikke må se

bort fra Sovjetunionens interesse i at bevare Afghanistan som en venligsindet nabo.

Derfor påkalder menneskerettighedskommissionens rapportørs erklæring om Afghanistans fremtidige politiske status sig særlig interesse. Han mener, at Afghanistan – det vil altså sige et frit Afghanistan – må forpligte sig til at føre en alliancefri politik eller påtage sig en permanent neutralitetsstatus. Det er ikke realistisk at tro, at man kommer uden om sådanne overvejelser, hvis der skal skabes fred i Afghanistan og landets selvstændighed skal sikres.

Hvordan kan vi deltage i en sådan udvikling, og hvordan kan vi i mellemtiden afhjælpe det afghanske folks lidelser? Det må være de afgørende spørgsmål nu. Det internationale pres mod sovjetiske troppers tilstedeværelse og deltagelse i krigshandlinger i Afghanistan må fortsætte, og ingen lejlighed til at gøre Sovjetunionen opmærksom på, hvad vi mener, må forsømmes. Meget tyder på, at Sovjetunionen heller ikke er glad for situationen i Afghanistan og måske i virkeligheden heller ikke for styret i Kabul.

Man taler om et sovjetisk Vietnam, og selv om sammenligningen ikke holder helt, er der umiskendelige lighedspunkter. I forbindelse med Vietnamkrigen oplevede vi en dyb splittelse i det amerikanske folk fra den øverste politiske ledelse og nedefter, hjulpet godt på vej af USAs frie presse.

Noget tilsvarende kommer vi af gode grunde ikke til at opleve i forbindelse med Sovjetunionens engagement i Afghanistan, men der er alligevel grund til at spørge, om der i Sovjetunionen er enighed om den politik, der forfølges i Afghanistan. Man kan ikke udelukke, at det sovjetiske militær og de kræfter, som støtter dette, i Afghanistan ser en mulighed for at få afprøvet nye våben på samme måde, som amerikanerne gjorde det i Vietnam og tidligere i historien tyske nazister og italienske fascister gjorde det i den spanske borgerkrig.

Der findes militarister overalt i verden, og man kan vel ikke helt udelukke et modsætningsforhold mellem sådanne militaristiske kræfter i Sovjetunionen og andre kræfter, som indser nødvendigheden af en politisk løsning på krigen i Afghanistan. Fredsåret kunne være en god anledning til et opgør med militaristiske kræfter overalt i verden.